Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2024/617

7.3.2024

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2024/617

z 18. decembra 2023

týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu Slovenska na roky 2021 – 2030 a súladu opatrení Slovenska s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v Únii a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii

(Iba slovenské znenie je autentické)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 ([1]), a najmä na jeho článok 9 ods. 2 a článok 14 ods. 6,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 ([2]), a najmä na jeho článok 7 ods. 2,

keďže:

Odporúčania týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu (ďalej len „NEKP“) Slovenska na roky 2021 – 2030

(1) Slovensko predložilo svoj návrh aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu 23. augusta 2023.

(2) V článku 3 nariadenia (EÚ) 2018/1999 (ďalej len „nariadenie o riadení“) a v prílohe I k nemu sa stanovujú prvky, ktoré sa majú zahrnúť do aktualizovaných integrovaných národných energetických a klimatických plánov. V decembri 2022 Komisia prijala usmernenia pre členské štáty k postupu a rozsahu vypracovania návrhu a konečného znenia aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov ([3]). V usmerneniach sa určujú osvedčené postupy a uvádzajú dôsledky nedávneho politického, právneho a geopolitického vývoja politík v oblasti energetiky a klímy.

(3) V súvislosti s plánom REPowerEU ([4]) a v rámci cyklov európskeho semestra 2022 a 2023 kládla Komisia veľký dôraz na reformné a investičné potreby členských štátov týkajúce sa energetiky a klímy s cieľom posilniť energetickú bezpečnosť a cenovú dostupnosť urýchlením zelenej a spravodlivej transformácie. To sa odráža v správach o Slovensku za roky 2022 a 2023 ([5]) a v odporúčaniach Rady pre Slovensko ([6]). Členské štáty by mali vo svojich konečných zneniach aktualizovaných integrovaných národných energetických a klimatických plánov zohľadniť najnovšie odporúčania pre jednotlivé krajiny.

([1]) Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1.
([2]) Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1.
([3]) Oznámenie Komisie o usmerneniach pre členské štáty k aktualizácii národných energetických a klimatických plánov na roky 2021 – 2030 (Ú. v. EÚ C 495, 29.12.2022, s. 24).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) SWD(2022) 627 final, SWD(2023) 625 final.
([6]) COM(2022) 627 odporúčanie na odporúčanie Rady, COM(2023) 625 odporúčanie na odporúčanie Rady.

(4) Odporúčania Komisie v súvislosti s plnením národných cieľov podľa nariadenia o spoločnom úsilí ([7]) (ďalej len „ESR“) vychádzajú z pravdepodobnosti, že členské štáty budú dodržiavať ciele do roku 2030 pri zohľadnení pravidiel využívania nástrojov flexibility podľa ESR.

(5) Cieľom odporúčaní Komisie týkajúcich sa zachytávania, využívania a ukladania oxidu uhličitého je mať prehľad o zamýšľanom vývoji týchto technológií na vnútroštátnej úrovni vrátane informácií o ročných objemoch CO_2, ktoré sa plánujú zachytiť do roku 2030, rozdelených podľa zdroja zachyteného CO_2 pochádzajúceho zo zariadení, na ktoré sa vzťahuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES ([8]), alebo z iných zdrojov, ako sú biogénne zdroje alebo priame zachytávanie zo vzduchu, o plánovanej infraštruktúre na prepravu CO_2 a o potenciálnej vnútroštátnej uskladňovacej kapacite CO_2 a o objemoch vtláčania CO_2, ktoré majú byť k dispozícii v roku 2030.

(6) Odporúčania Komisie týkajúce sa výkonnosti podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 o využívaní pôdy, zmene vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve (ďalej len „nariadenie o LULUCF“) ([9]) sa zameriavajú na dodržiavanie pravidla nulového dlhu zo strany členského štátu za obdobie 2021 – 2025 (obdobie 1) a jeho národného cieľa na obdobie 2026 – 2030 (obdobie 2) s prihliadnutím na pravidlá, ktorými sa upravuje využívanie nástrojov flexibility stanovených v uvedenom nariadení. V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje aj to, že v období 1 sa každé prekročenie emisií podľa nariadenia o LULUCF automaticky prenesie do ESR.

(7) Aby sa adaptáciou na zmenu klímy správne podporilo dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a zmiernenia zmeny klímy, je nevyhnutné identifikovať potenciálne nebezpečenstvá zmeny klímy a analyzovať zraniteľnosti a riziká v oblasti klímy, ktoré môžu ovplyvniť príslušné oblasti, obyvateľstvo a odvetvia. V odporúčaniach Komisie týkajúcich sa adaptácie sa posudzuje rozsah, v akom Slovensko začlenilo do svojho aktualizovaného NEKP adaptačné ciele, ktoré zohľadňujú riziká v oblasti klímy, ktoré by mohli Slovensku brániť v plnení zámerov a cieľov energetickej únie. Dosiahnutie cieľov v aspektoch energetickej únie je bez konkrétnych plánovaných aj realizovaných politík a opatrení v oblasti adaptácie ohrozené. V meniacich sa klimatických podmienkach si osobitnú pozornosť vyžaduje hospodárenie s vodou vzhľadom na riziká prerušenia dodávok elektrickej energie, keďže výrobu energie ovplyvňujú záplavy, horúčavy a suchá.

(8) Odporúčania Komisie týkajúce sa ambícií v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vychádzajú zo vzorca stanoveného v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1999, ktorý je založený na objektívnych kritériách, a z hlavných politík a opatrení, ktoré chýbajú v NEKP Slovenska a ktoré by umožnili včasné a nákladovo efektívne dosiahnutie národného príspevku Slovenska k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vo výške aspoň 42,5 % v roku 2030, pričom spoločnou snahou je zvýšiť tento podiel na 45 % podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 ([10]), pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov. Odporúčania

([7]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 26), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/857 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/842 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a nariadenie (EÚ) 2018/1999 (Ú. v. EÚ L 111, 26.4.2023, s. 1).

([8]) Smernica 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 z 30. mája 2018 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politík v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a rozhodnutie č. 529/2013/EÚ (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 1); zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/839 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/841, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti, zjednodušenie pravidiel týkajúcich sa podávania správ a dodržiavania záväzkov a stanovenie cieľov členských štátov na rok 2030, a nariadenie (EÚ) 2018/1999, pokiaľ ide o zlepšenie monitorovania, podávania správ, sledovania pokroku a preskúmania (Ú. v. EÚ L 107, 21.4.2023, s. 1).

([10]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001, nariadenie (EÚ) 2018/1999 a smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652 (Ú. v. EÚ L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

Komisie vychádzajú aj z príspevku Slovenska k osobitným cieľom článkov 15a, 22a, 23, 24 a 25 uvedenej smernice a k príslušným politikám a opatreniam na jej rýchlu transpozíciu a vykonávanie. Odporúčania zohľadňujú význam rozvoja komplexného dlhodobého plánovania využívania energie z obnoviteľných zdrojov, a najmä veternej energie, s cieľom zviditeľniť európsky výrobný priemysel a prevádzkovateľov sietí v súlade s európskym balíkom predpisov v oblasti veternej energie ([11]).

(9) Odporúčania Komisie týkajúce sa národného príspevku k energetickej efektívnosti vychádzajú z článku 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 ([12]) o energetickej efektívnosti a zo vzorca uvedeného v prílohe I k uvedenej smernici a zo súvisiacich politík a opatrení na jej vykonávanie.

(10) V odporúčaniach Komisie sa osobitná pozornosť venuje cieľom, zámerom a príspevkom a súvisiacim politikám a opatreniam na plnenie plánu REPowerEU s cieľom rýchlo ukončiť závislosť od ruských fosílnych palív. Zohľadňujú sa v nich ponaučenia získané na základe realizácie balíka opatrení s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu ([13]). Odporúčania odrážajú naliehavú požiadavku zvýšiť odolnosť energetického systému vzhľadom na povinnosti vyplývajúce z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 ([14]) o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 ([15]) o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a v súlade s odporúčaniami Komisie týkajúcimi sa uskladňovania energie ([16]).

(11) V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje potreba urýchlenia integrácie vnútorného trhu s energiami na posilnenie úlohy flexibility a na zlepšenie postavenia a ochrany spotrebiteľov. V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje aj význam posudzovania počtu domácností žijúcich v energetickej chudobe v súlade s požiadavkami článku 3 nariadenia (EÚ) 2018/1999 a odporúčaním Komisie (EÚ) 2023/2407 ([17]).

(12) Odporúčania Komisie odrážajú význam zaistenia dostatočných investícií do výskumu a inovácií v oblasti čistej energie s cieľom podporiť ich vývoj a výrobné kapacity vrátane vhodných politík a opatrení pre energeticky náročné odvetvia a iné podniky, ako aj potrebu zvyšovať úroveň zručností pracovnej sily pre emisne neutrálny priemysel, aby sa upevnilo silné, konkurencieschopné a zelené hospodárstvo v rámci Únie.

(13) Odporúčania Komisie vychádzajú zo záväzkov prijatých podľa Parížskej dohody na postupné znižovanie využívania fosílnych palív, ako aj z významu postupného rušenia dotácií na fosílne palivá.

(14) Odporúčania Komisie týkajúce sa investičných potrieb nadväzujú na jej posúdenie, či sa v návrhu aktualizovaného plánu uvádza všeobecný prehľad investičných potrieb na dosiahnutie zámerov, cieľov a príspevkov v prípade všetkých aspektov energetickej únie, ďalej tieto odporúčania obsahujú zdroje financovania, pričom sa rozlišujú súkromné a verejné zdroje, opisujú investície v súlade so slovenským plánom obnovy a odolnosti, slovenským plánom spravodlivej transformácie územia a odporúčaniami pre krajinu na roky 2022 – 2023 vydanými v rámci európskeho semestra a zahŕňajú rozsiahle makroekonomické posúdenie plánovaných politík a opatrení. NEKP by mal zaistiť transparentnosť a predvídateľnosť vnútroštátnych politík a opatrení s cieľom podporiť istotu investícií.

([11]) *Communication on European Wind Power Action Plan* (Oznámenie o európskom akčnom pláne pre veternú energiu), COM(2023) 669 final z 24. októbra 2023 a *Communication on delivering EU offshore renewable energy ambition* (Oznámenie o plnení ambícií EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na mori), COM(2023) 668 final.

([12]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1).

([13]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu, COM(2022) 360 final.

([14]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 z 5. júna 2019 o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a o zrušení smernice 2005/89/ES (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 1).

([15]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 z 25. októbra 2017 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 994/2010 (Ú. v. EÚ L 280, 28.10.2017, s. 1).

([16]) Odporúčanie Komisie zo 14. marca 2023 o uskladňovaní energie – podpora dekarbonizovaného a bezpečného energetického systému EÚ (Ú. v. EÚ C 103, 20.3.2023, s. 1).

([17]) Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby, C/2023/4080 (Ú. v. EÚ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) Odporúčania Komisie odrážajú rozhodujúci význam širokej regionálnej konzultácie a zaistenia včasnej a inkluzívnej konzultácie o pláne vrátane účinnej účasti verejnosti s dostatočnými informáciami a časovým rámcom, a to v súlade s Aarhuským dohovorom ([18]).

(16) Odporúčania Komisie týkajúce sa spravodlivej transformácie odrážajú posúdenie, či sa v slovenskom pláne dostatočne dôkladne identifikujú príslušné sociálne vplyvy klimatickej a energetickej transformácie, jej vplyvy na zamestnanosť a zručnosti, a uvádzajú primerané sprievodné politiky a opatrenia na podporu spravodlivej transformácie pri súčasnom prispievaní k podpore ľudských práv aj rodovej rovnosti.

(17) Odporúčania Komisie pre Slovensko sú podložené posúdením jeho návrhu aktualizovaného NEKP ([19]), ktorý sa uverejňuje spolu s týmto odporúčaním.

(18) Slovensko by malo tieto odporúčania náležite zohľadniť pri vypracúvaní svojho konečného znenia aktualizovaného NEKP, ktorý má predložiť do 30. júna 2024.

Odporúčania týkajúce sa súladu s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v Únii a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii

(19) Podľa nariadenia (EÚ) 2021/1119 (ďalej len „európsky právny predpis v oblasti klímy“) je Komisia povinná posúdiť súlad vnútroštátnych opatrení s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii. Komisia posúdila súlad slovenských opatrení s týmito cieľmi ([20]). Z tohto posúdenia vychádzajú ďalej uvedené odporúčania. Slovensko by malo náležite zohľadniť tieto odporúčania a nadviazať na ne v súlade s európskym právnym predpisom v oblasti klímy.

(20) Prvým krokom k posilneniu ambícií týkajúcich sa adaptácie by malo byť prijatie vhodného právneho rámca pre vnútroštátnu politiku v oblasti klímy, ktorým by sa stanovili záväzné, pravidelne aktualizované adaptačné ciele na meranie celkového pokroku pri budovaní odolnosti. Na zlepšenie pripravenosti a odolnosti je potrebné realizovať adaptačné opatrenia. Môžu sa vypracovať prostredníctvom spôsobov adaptácie, ktorými sa stanoví sled opatrení k dosiahnutiu adaptačného cieľa. Investičné potreby v oblasti adaptácie na zmenu klímy sa zvyšujú a v nasledujúcich desaťročiach sa budú zrýchľovať. Zlepšené financovanie by malo byť sprevádzané dostatočnými kapacitami a odbornými znalosťami potrebnými na správu, ako aj na realizáciu, aby sa zaistila kvalita výdavkov a absorpčná kapacita a zabránilo nesprávnej adaptácii. Okrem verejného a súkromného financovania by sa mohli preskúmať aj inovatívne nástroje financovania prostredníctvom spolupráce so súkromným sektorom a s finančnými inštitúciami.

(21) Najzraniteľnejšie komunity sú komunity, pri ktorých je zvýšená pravdepodobnosť, že ich zasiahne zmena klímy. Nerovnomerné vystavenie rôznych regiónov a sociálno-ekonomických skupín klimatickým vplyvom a ich citlivosť na tieto vplyvy zhoršujú už existujúce nerovnosti a zraniteľnosť. Spravodlivá odolnosť by mala znížiť nerovnomerné zaťaženie klimatickými rizikami a zaistiť spravodlivosť pri rozdeľovaní prínosov adaptácie. Systémová schopnosť prispôsobiť sa zmene klímy je hlavnou vlastnosťou, ktorá umožňuje zabrániť potenciálnym škodám alebo ich zmierniť, využiť príležitosti a vyrovnať sa s následkami. Fyzické dôsledky zmeny klímy sa vyvíjajú rýchlejším tempom, než sa očakávalo. Pokrok pri zlepšovaní schopnosti adaptácie je potrebný na všetkých úrovniach verejnej správy a vo verejnom aj súkromnom sektore a vyžaduje si zvýšenie informovanosti o zraniteľnosti a rizikách. Miestna úroveň má kompetencie, ktoré môžu ovplyvniť odolnosť voči zmene klímy v širšom meradle. Veľký význam má vypracovanie a realizácia politík v oblasti adaptácie na nižšej úrovni štátnej správy.

(22) Riešenia blízke prírode ponúkajú účinné a nákladovo efektívne možnosti adaptácie na zmenu klímy a jej zmierňovania, ak sa ich zavádzanie stimuluje prostredníctvom strategických rámcov, politík a financovania. Môžu sa realizovať samostatne alebo sa môžu začleňovať do iných adaptačných a zmierňujúcich opatrení v kombinácii s technologickými alebo infraštruktúrnymi riešeniami. Pri realizácii je potrebné zohľadniť zložitosť ekosystémov a predpokladané účinky zmeny klímy, miestny kontext, súvisiace záujmy a hodnoty a sociálno-ekonomické podmienky,

([18]) Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia z 25. júna 1998 (ďalej len „Aarhuský dohovor“).

([19]) SWD(2023) 925.

([20]) *EU Climate Action Progress Report 2023* (Správa o pokroku EÚ v plnení opatrení v oblasti klímy), COM(2023) 653 final a *Commission Staff Working Document Assessment of progress on climate adaptation in the individual Member States according to the European Climate Law* (Pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Posúdenie pokroku pri adaptácii na zmenu klímy v jednotlivých členských štátoch podľa európskeho právneho predpisu v oblasti klímy), SWD(2023) 932.

TÝMTO ODPORÚČA SLOVENSKU PRIJAŤ OPATRENIA S CIEĽOM:

Pokiaľ ide o návrh aktualizovaného národného energetického a klimatického plánu podľa nariadenia (EÚ) 2018/1999

1. Stanoviť nákladovo efektívne dodatočné politiky a opatrenia, a to aj pre odvetvie dopravy a poľnohospodárstva, pre metán, N_2O a fluórované skleníkové plyny z výroby energie, priemyselných procesov a používania produktov, poľnohospodárstva a odpadového hospodárstva, aby sa splnil národný cieľ do roku 2030 znížiť emisie skleníkových plynov o 22,7 % v porovnaní s úrovňou v roku 2005 podľa ESR. Poskytnúť odhady na preukázanie toho, ako existujúce a plánované politiky zabezpečia dosiahnutie cieľa, a v prípade potreby špecifikovať, ako sa nástroje flexibility dostupné podľa ESR využijú na zaistenie súladu. Doplniť informácie o politikách a opatreniach, zrozumiteľne objasniť ich rozsah, harmonogram a podľa možnosti očakávaný vplyv zníženia emisií skleníkových plynov, a to aj v prípade opatrení v programoch financovania Úniou, ako je spoločná poľnohospodárska politika.

2. Určiť množstvo emisií CO_2, ktoré by sa do roku 2030 mohlo ročne zachytiť, vrátane zdroja. Uviesť podrobnosti o spôsobe prepravy zachyteného CO_2. Určiť celkovú uskladňovaciu kapacitu a objemy vtláčania CO_2 dostupné do roku 2030.

3. Stanoviť konkrétny spôsob dosiahnutia národného cieľa v oblasti LULUCF vymedzeného v nariadení (EÚ) 2018/841. Zahrnúť ďalšie opatrenia v sektore LULUCF s podrobným uvedením ich harmonogramu a rozsahu a kvantifikovaním ich očakávaných vplyvov, aby sa zaistilo účinné zosúladenie odstraňovania emisií skleníkových vplyvov s cieľom EÚ do roku 2030 dosiahnuť 310 miliónov ton čistých odstránených emisií vyjadrených v ekvivalente CO_2 a s cieľom danej krajiny dosiahnuť 504 kiloton čistých odstránených emisií vyjadrených v ekvivalente CO_2, ako sa vymedzuje v nariadení (EÚ) 2018/841. Poskytnúť jasné informácie o tom, ako sa na dosiahnutie národného cieľa čistých odstránených emisií dôsledne a účinne využívajú finančné prostriedky z verejných zdrojov (prostriedky Únie vrátane spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako aj štátna pomoc) a súkromné finančné prostriedky prostredníctvom systémov uhlíkového poľnohospodárstva. Poskytnúť informácie o stave a pokroku, ktorý sa má dosiahnuť pri zaisťovaní zlepšenia vyšších úrovní/geograficky explicitných súborov údajov na monitorovanie, nahlasovanie a overovanie v súlade s časťou 3 prílohy V k nariadeniu (EÚ) 2018/1999.

4. Poskytnúť dodatočnú analýzu príslušných zraniteľností voči zmene klímy a rizík súvisiacich so zmenou klímy, pokiaľ ide o dosiahnutie národných zámerov, cieľov a príspevkov a politiky a opatrenia v rôznych aspektoch energetickej únie. Lepšie načrtnúť a kvantifikovať prepojenie s osobitnými cieľmi a politikami energetickej únie, ktoré by mali politiky a opatrenia v oblasti adaptácie podporovať. Dostatočne podrobne stanoviť ďalšie politiky a opatrenia v oblasti adaptácie, aby sa podporilo dosiahnutie národných zámerov, cieľov a príspevkov Slovenska v rámci energetickej únie.

5. Výrazne zvýšiť ambíciu dosiahnuť podiel energie z obnoviteľných zdrojov aspoň 35 % ako príspevok k záväznému cieľu Únie na rok 2030 stanovený v článku 3 ods. 1 smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien, v súlade so vzorcom v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1999. Zahrnúť orientačnú trajektóriu, ktorá dosiahne referenčné body na roky 2025 a 2027 podľa článku 4 písm. a) bodu 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999.

6. Poskytnúť odhadované trajektórie a dlhodobý plán zavádzania technológií výroby energie z obnoviteľných zdrojov na nasledujúcich desať rokov s výhľadom do roku 2040. Zahrnúť orientačný cieľ pre inovačné technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Zahrnúť osobitné ciele v záujme prispenia k orientačným cieľom v oblasti budov a priemyslu na rok 2030. Potvrdiť záväzné ciele v oblasti vykurovania a chladenia na obdobie 2021 – 2025 aj 2026 – 2030 a zahrnúť orientačný cieľ, aby sa dosiahli navýšenia podľa prílohy IA k smernici (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Spresniť, ktorý cieľ zamýšľa Slovensko dosiahnuť v odvetví dopravy prostredníctvom povinnosti uloženej dodávateľom palív, a to aj prostredníctvom čiastkového cieľa pre pokročilé biopalivá a obnoviteľné palivá nebiologického pôvodu, pričom je potrebné sa uistiť, že je dodržaná minimálna úroveň obnoviteľných palív nebiologického pôvodu do roku 2030.

7. Ďalej vypracovať podrobné a kvantifikované politiky a opatrenia, ktoré sú v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 v znení zmien, takým spôsobom, ktorý umožňuje včasné a nákladovo efektívne dosiahnutie jeho národného príspevku k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vo výške 42,5 % v roku 2030, pričom spoločnou snahou je zvýšiť tento podiel na 45 %. Opísať predovšetkým to, ako plánuje ďalej uľahčovať vydávanie povolení, a podrobne opísať technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov, pre ktoré plánuje rýchlejšími

a jednoduchšími postupmi určiť „oblasti zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov“. Opísať, ako sa zameriava na zrýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie využívaním zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov, záruk pôvodu a podporného rámca na podnecovanie vlastnej spotreby a energetických spoločenstiev. Opísať, ako bude pokrytá koncepcia povinnosti uloženej dodávateľom palív a energie v odvetví dopravy, a zahrnúť porovnateľné opatrenia na podporovanie používania vodíka v priemysle a prípravu EÚ na obchodovanie s obnoviteľným vodíkom.

8. Zahrnúť prognózy dopytu a ponuky bioenergie podľa odvetví a poskytnúť údaje o dovoze a zdroji lesnej biomasy používanej na výrobu energie. Zahrnúť posúdenie domácej ponuky lesnej biomasy na energetické účely v období 2021 – 2030 v súlade so sprísnenými kritériami udržateľnosti uvedenými v článku 29 smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien a posúdenie súladu plánovaného využitia lesnej biomasy na výrobu energie s povinnosťami Slovenska podľa revidovaného nariadenia o LULUCF, najmä na obdobie 2026 – 2030, spolu s vnútroštátnymi opatreniami a politikami na zaistenie takéhoto súladu. Zahrnúť ďalšie opatrenia na podporu udržateľnej výroby biometánu vzhľadom na potenciál a výrobu udržateľného bioplynu/biometánu, profil spotreby a existujúcu infraštruktúru zemného plynu, využitie digestátu a aplikácie biogénneho CO_2 na Slovensku.

9. Poskytnúť v čo najväčšom rozsahu očakávaný harmonogram krokov vedúcich k prijatiu legislatívnych a nelegislatívnych politík a opatrení zameraných na transpozíciu a vykonávanie ustanovení smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien, najmä v prípade opatrení uvedených v predchádzajúcich bodoch.

10. Zahrnúť národný príspevok k energetickej efektívnosti v konečnej energetickej spotrebe na dosiahnutie záväzného cieľa konečnej energetickej spotreby Únie na rok 2030 v súlade s článkom 4 smernice (EÚ) 2023/1791 a prílohou I k uvedenej smernici alebo rovnajúci sa opravenému indikatívnemu národnému príspevku, ktorý predloží Komisia každému členskému štátu do 1. marca 2024 podľa článku 4 ods. 5 uvedenej smernice. Zahrnúť národný príspevok k energetickej efektívnosti v primárnej energetickej spotrebe na dosiahnutie indikatívneho cieľa primárnej energetickej spotreby Únie v súlade s článkom 4 smernice (EÚ) 2023/1791 a prílohou I k uvedenej smernici. Uviesť množstvo zníženia spotreby energie, ktoré majú dosiahnuť všetky verejné subjekty rozčlenené podľa odvetví, a celkovú podlahovú plochu vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastnia verejné subjekty a ktoré sa majú každoročne obnoviť, alebo zodpovedajúce úspory energie, ktoré sa majú dosiahnuť.

11. Stanoviť ucelené politiky a opatrenia na dosiahnutie národného príspevku k energetickej efektívnosti, a najmä uviesť spoľahlivé programy financovania energetickej efektívnosti a mechanizmy finančnej podpory, ktoré sú schopné mobilizovať súkromné investície a ďalšie spolufinancovanie.

12. Zahrnúť aktualizovanú úroveň ambícií na zabezpečenie vysoko energeticky efektívneho a dekarbonizovaného vnútroštátneho fondu budov a na transformáciu existujúcich budov na budovy s nulovými emisiami do roku 2050. Zahrnúť priebežné míľniky na roky 2030 a 2040 a porovnanie s najnovšou dlhodobou stratégiou obnovy.

13. Bližšie vysvetliť, ako Slovensko v konečnom znení aktualizovaného NEKP výrazne posilní rozmer energetickej bezpečnosti, najmä diverzifikovaním dodávok energie, a to aj znížením dovozu ruských fosílnych palív a podporovaním znižovania dopytu po plyne. Zahrnúť podrobné politiky a opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov do roku 2030. Posilniť odolnosť energetického systému stanovením jasných cieľov a opatrení na riešenie obmedzených alebo prerušených dodávok, a to najmä stanovením cieľa pre zavádzanie uskladňovania energie a predložením politík a opatrení na začlenenie naliehavej požiadavky adaptácie na zmenu klímy do energetického systému. Uviesť vhodné opatrenia na diverzifikáciu jadrového dodávateľského reťazca s cieľom zaistiť flexibilitu a dlhodobé dodávky jadrových materiálov, paliva, náhradných dielov a služieb pre bloky VVER-440, pre nové jadrové bloky vo výstavbe a plánované bloky, ako aj dlhodobé nakladanie s jadrovým odpadom. Posúdiť primeranosť ropnej infraštruktúry (rafinérie, zásoby ropy) s očakávaným poklesom dopytu po rope a prechodom na nízkouhlíkové alternatívy.

14. Predložiť jasnejšie zámery a ciele v prípade reakcie na strane dopytu, aby sa zvýšila flexibilita energetického systému na základe posúdenia potrieb flexibility, a spôsoby uľahčenia integrácie energetického systému v rámci nového článku 20a smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Rozvíjať konkurencieschopnejšie maloobchodné trhy a posilňovať postavenie spotrebiteľa na maloobchodnom trhu.

15. Ďalej rozvíjať prístup k riešeniu energetickej chudoby, a to aj posúdením situácie súčasných dotknutých domácností a uvedením konkrétneho merateľného cieľa zníženia, ako sa požaduje v nariadení (EÚ) 2018/1999, a pri zohľadnení odporúčania (EÚ) 2023/2407. Podrobne opísať existujúce a potenciálne politiky a opatrenia na riešenie energetickej chudoby vrátane podrobností o podpore reakcie na strane dopytu alebo o finančných zdrojoch určených na realizáciu z hľadiska sociálnej politiky (cenovej dostupnosti) a štrukturálnych opatrení v oblasti energetiky.

16. Podrobnejšie objasniť národné ciele v oblasti výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti na zavádzanie čistých technológií a súčasne stanoviť spôsob ich dosiahnutia na roky 2030 a 2050 s cieľom podporiť dekarbonizáciu priemyslu a transformáciu podnikov na emisne neutrálne a obehové hospodárstvo. Predložiť politiky a opatrenia na podporu rozvoja projektov v oblasti emisnej neutrálnosti vrátane projektov významných pre energeticky náročné priemyselné odvetvia. Opísať predvídateľný a zjednodušený regulačný rámec pre postupy vydávania povolení a spôsob, akým sa v prípade potreby zjednoduší prístup k vnútroštátnemu financovaniu. Poskytnúť podrobné politiky a opatrenia pre rozvoj zručností súvisiacich s čistou energiou a uľahčiť otvorené obchodovanie pre odolné a udržateľné dodávateľské reťazce kľúčových emisne neutrálnych komponentov a zariadení.

17. Špecifikovať reformy a opatrenia na mobilizovanie súkromných investícií potrebných na dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a klímy. Zlepšiť a rozšíriť analýzu investičných potrieb s cieľom zahrnúť komplexný a konzistentný prehľad verejných a súkromných investičných potrieb súhrnne a podľa odvetví. Doplniť prístup zhora nadol pre celé hospodárstvo posúdením konkrétnych projektov zdola nahor podľa piatich rozmerov energetickej únie. Zahrnúť prehľad celkových investičných potrieb s dodatočnými informáciami o vnútroštátnych, regionálnych a únijných zdrojoch financovania, ako aj o súkromných finančných zdrojoch, ktoré sa majú mobilizovať. Doplniť krátky opis druhu mechanizmu finančnej podpory zvoleného na vykonávanie politík a opatrení, ktoré sa financujú z verejného rozpočtu, a použitia kombinovaných finančných nástrojov, ktoré využívajú granty, úvery, technickú pomoc a verejné záruky vrátane úlohy národných podporných bánk v príslušných mechanizmoch a/alebo spôsobu mobilizovania súkromného financovania. Ako zdroj financovania zvážiť nákladovo efektívne prevody na iné členské štáty v súlade s nariadením o spoločnom úsilí. Poskytnúť rozsiahle posúdenie makroekonomického vplyvu plánovaných politík a opatrení.

18. Uviesť, ako sú politiky a opatrenia zahrnuté v aktualizovanom pláne v súlade s plánom obnovy a odolnosti Slovenska vrátane kapitoly REPowerEU.

19. Vysvetliť, ako a dokedy plánuje Slovensko postupne zrušiť dotácie na fosílne palivá. Podrobnejšie vysvetliť, ako Slovensko plánuje postupne zrušiť používanie tuhých fosílnych palív na výrobu elektriny, a to objasnením súvisiacich záväzkov a opatrení.

20. Poskytnúť podrobné informácie o sociálnych dôsledkoch klimatickej a energetickej transformácie, jej dôsledkoch na zamestnanosť a zručnosti alebo akýchkoľvek iných distribučných vplyvoch a o plánovaných cieľoch, politikách a opatreniach na podporu spravodlivej transformácie. Spresniť formu podpory, vplyv iniciatív, cieľové skupiny a vyhradené prostriedky pri súčasnom zohľadnení odporúčania Rady týkajúceho sa zabezpečenia spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo ([21]). Zaistiť zosúladenie medzi harmonogramom vyradenia využívania uhlia uvedeným v pláne spravodlivej transformácie územia a v konečnom znení aktualizovaného NEKP. V čo najväčšom rozsahu zahrnúť viac prvkov s cieľom poskytnúť primeraný analytický základ pre vypracovanie budúceho sociálno-klimatického plánu v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 ([22]) vrátane uvedenia spôsobu posudzovania problémov a sociálnych vplyvov systému obchodovania s emisiami v prípade spaľovania palív v budovách, cestnej doprave a v ďalších odvetviach na najzraniteľnejších, ako aj identifikovať potenciálnych príjemcov a príslušný politický rámec. Vysvetliť, ako prispeje politický rámec určený v NEKP k vypracovaniu sociálno-klimatického plánu Slovenska a ako sa zaistí súlad medzi týmito dvoma plánmi.

21. Poskytnúť jasný a podrobnejší prehľad o tom, ako konzultačný proces umožnil účasť všetkých príslušných orgánov, občanov a zainteresovaných strán vrátane sociálnych partnerov pri vypracúvaní návrhu aj konečného znenia aktualizovaného plánu, ako aj informácie o načasovaní a trvaní rôznych konzultácií. Poskytnúť zhrnutie rôznych názorov s podrobným uvedením názorov, ktoré vyjadrili rozličné subjekty, a zhrnutie toho, ako sú v pláne začlenené názory vyjadrené počas konzultácií.

([21]) Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35).

([22]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond a mení nariadenie (EÚ) 2021/1060 (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1).

22. Zintenzívniť regionálnu spoluprácu so susediacimi členskými štátmi a v rámci skupiny na vysokej úrovni pre energetickú konektivitu v strednej a juhovýchodnej Európe, a to aj v oblasti prepojenia, obnoviteľných zdrojov energie, energetickej efektívnosti a vnútorného trhu pri súčasnom zohľadnení spoločných výziev a cieľov. Opísať, ako Slovensko plánuje zriadiť rámec spolupráce s ostatnými členskými štátmi do roku 2025 v súlade s článkom 9 smernice (EÚ) 2018/2001. Pokračovať v úsilí o podpísanie štyroch požadovaných dvojstranných dohôd o solidarite v oblasti bezpečnosti dodávok plynu so svojimi susedmi (Rakúskom, Českom, Maďarskom a Poľskom).

POKIAĽ IDE O SÚLAD VNÚTROŠTÁTNYCH OPATRENÍ S CIEĽOM DOSIAHNUŤ KLIMATICKÚ NEUTRALITU A SO ZABEZPEČOVANÍM POKROKU PRI ADAPTÁCII PODĽA NARIADENIA (EÚ) 2021/1119

1. Zriadiť vhodný právny rámec pre politiku a opatrenia v oblasti adaptácie na zmenu klímy. Zabezpečovať pokrok pri vykonávaní adaptačných opatrení. Zaistiť, aby boli zavedené mechanizmy verejného a súkromného financovania pre adaptačné opatrenia a aby rozpočty zodpovedali investičným potrebám, najmä v prioritných zraniteľných odvetviach.

2. Zapojiť skupiny zainteresovaných strán, ktoré sú zvlášť zraniteľné voči vplyvom zmeny klímy, do návrhu a vykonávania politiky Slovenska v oblasti adaptácie. Zdokumentovať postupy a závery príslušných konzultácií. Zlepšiť koordináciu medzi rôznymi úrovňami riadenia (vnútroštátnou/regionálnou/miestnou) s cieľom zosúladiť nástroje plánovania a pomôcť koordinovaným zásahom zameraným na „systémovú“ transformáciu. Zaviesť mechanizmy s cieľom zaistiť, aby sa vypracovali politiky na nižšej ako celoštátnej úrovni a aby sa pravidelne revidovali a aktualizovali.

3. Podporovať v národných stratégiách, politikách a plánoch riešenia blízke prírode a adaptáciu založenú na ekosystémoch a poskytovať investície na ich zavádzanie.

V Bruseli 18. decembra 2023

Za Komisiu
Kadri SIMSON
členka Komisie